

N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli d. 12 April 1869, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 1,
i anledning af väckta motioner rörande fattigvårdslag-
stiftningen i riket.*

Till Utskottet hafva blifvit hänvisade följande inom Andra Kam-
maren väckta motioner, N:o 46 af Herr Ahlgren, N:o 64 af Herr Pehr
Ericsson, N:o 136 af Herr Öhlin, N:o 162 af Herr Wigardt, N:o 195 af
Herr Pehr Nilsson från Örebro län, N:o 263 af Herr A. von Proschwitz,
N:o 267 af Herr Åstrand, N:o 291 af Herr Petter Andersson, N:o 299
af Herr Ridderstad och N:o 341 af Herr J. E. Johansson, alla åsyftande
förändring i nu gällande fattigvårdslagstiftning men deruti olika, att
då öfrige motionärer inskränkt sig till förslag om ändring uti vissa upp-
gifna §§ i fattigvårdsförordningen, så hafva deremot Herrar Ahlgren och
Ridderstad föreslagit en fullständig omarbetning af nämnda förordning,
hvarjente Herr Ahlgren önskar i sammanhang härmed, att stadgan an-
gående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer af den 29
Maj 1846 må kunna upphävas och legostadgan af den 23 November
1833 ändras i de delar, der sådant påkallas i följd af förändrad lagstift-
ning om försvarslöse.

Den klagan, som från rikets alla kanter förspörjes öfver en år
från år tillväxande fattigvårdstunga, och hvilken klagan nu till Riksdag-
gen framburits i de många ofvan uppräknade motionerna, kan ej annat
än tilldraga sig Representationens allvarligaste uppmärksamhet. Är denna
allmänna klagan befogad, hvilket väl af ingen lärers bestridas, så torde
ock få erkännas, att fattigvårdsfrågan är en bland innevarande riksdags
viktigaste frågor, åt hvars möjligast bästa lösning synnerlig omsorg
bör egnas.

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 12 Häft.

Orsaken till det öfverklagade onda har man i allmänhet velat söka i nu gällande fattigvårdslagstiftning, ej blott i särskilda paragrafer af densamma, utan i hela det system, hvarpå den är byggd, och derföre är det mot denna lagstiftning, som missnöjet hufvudsakligen har vändt sig. Utskottet anser äfven för sin del, att den nuvarande fattigvårdsförordningen lider af svåra brister som böra undanrödjas. Men ehuru alltså den af några motionärer föreslagna revisionen af fattigvårdsförordningen måste anses vara af behovet påkallad, och ehuru det vill synas att en hel del nu befintliga olägenheter och missförhållanden i vårt fattigvårdsväsen derigenom skall kunna afhjelpas, så kan dock icke fördöljas, att det onda ligger mycket djupare, än att det snart skall kunna undanrödjas, äfven med den förträffligaste fattigvårdslagstiftning. Det är en mängd andra reformarbeten i våra samfundsförhållanden, som måste försiggå, innan man kan vänta sig finna något rätt kraftigt och verksamt botemedel mot pauperismen, denna de moderna samhällenas kräfte. Vill man med framgång motarbeta pauperismen, är det ej nog att med stora kostnader och uppoffringar, som dock ej förslå, angripa det onda, sedan det redan utvecklats sig, eller rikta sina bemödanden på blott *symptomerna* af denna samhällets ohelsa, utan man bör utröna dess anledningar och söka häfva sjukdomen i dess rot. Men denna preventiva fattigvård utöfvas på andra områden än fattigvårdslagstiftningens.

På samma gång Utskottet framlägger förslag till ändringar i fattigvårdslagen, hvilka det hoppas skola i någon mån bidraga att afhjelpa den klagan, som föranledt Utskottets uppdrag, anser det sig derföre böra, om än i korthet, påpeka hvar, efter dess förmenande, den väsendtligaste hjälpen är att söka. Och med hänsyn härtill vill Utskottet först och främst framhålla, att dels skattebördornas ojemna fördelning, dels den, enligt såväl Utskottets som en ganska utbredd allmän mening, alltför stora del af det produktiva arbetets frukt, som tages i anspråk för en efter nutida förhållanden onödigt vidlyftig och kostsam statsförvaltning, utgöra en tung hämsko mot den uppblomstring af detta arbete, hvilken mer än något annat skulle afhjelpa en af pauperismens hufvudorsaker — nemligen näringslivets svaga växtlighet och ringa kraft. I andra rummet eller kanske i jembredd med det redan anförda framställer sig den ännu, såsom det dagliga livets både enskilda och offentliga företeelser visa, blott alltför mycket herrskande ringaktning mot kroppsarbetet. Denna ringaktning gifver sig alltför tydligt tillkänna i mångahanda fall; — i gällande rösträttsbestämmelser liksom i en af lagskipningen mot den obemedlade och obemärkte mannen af

folket visad och om ännu *faktiskt* kvarstående olikhet inför lagen vittnande, ringare hänsyn och grannlagenhet än mot den lyckligare lottade samhällsmedlemmen. Det bör därför ej förundra, att den hvilar som en förlamande tyngd på *sjelkänslan* hos arbetaren och är i hög grad egnad att nedtrycka den egna kraftens sträfsamhet och försvaga det medvetande af eget ansvar, som står i nära samband med medvetandet om egen rätt och vissheten att den aktas. Å andra sidan verkar denna ringaktning för kroppsarbetet derhän att hos de på välståndets och den sociala rangens skala något högre ställda framkalla en för det ekonomiska framåtskridandet förderbringande täflan i anspråk på åtminstone skenet af förnämligare vilkor.

Vidare faller blicken på en s. k. folkbildning, som i allmänhet icke uppfostrar till livets värf, vare sig genom att harmoniskt utveckla de andliga anlagen och förmögenheterna, eller genom att grundlägga nyttiga praktiska färdigheter, utan i stället till det mesta begränsas inom en äfven för sitt ändamål allt annat än tjenligt inrättad religionsundervisning. Folkskolan förbereder ej den andliga mognad, den tankekraft och reda i omdömet, utan hvilka, såsom en af grundvalarne för själfstilliten, de första mötande svårigheter verka afskräckande och nedslående samt styrka saknas att slita sig ur vanors och fördomars fångsel. Theoretisk kunskaps betydelse för det materiella arbetet inses och bebjertas allt för litet, och dermed försvagas en den väsendtligaste häftång för näringslivets utveckling; men så måste det förblifva, intill dess att folkundervisningen i vårt land blifvit från grunden reformerad.

Om dessa och dylika förhållanden endast efter hand kunna förändras, så att deraf en betydande, gynnsam inverkan å fattigvårdsbördan kan motses, bör det så mycket mer intressera hvarje kommun att understödja alla sådana enskilda bemödanden, som på själfhjelpsprincipens grundval afse att höja och trygga de obemedlade klassernas ställning, och i sådant hänseende vågar man hoppas goda verkningar af den associationsanda, som mer och mer börjat tränga ned i befolkningens djupa lager. Särskildt kan ej för ofta betonas, såsom ett föremål för mera direkta åtgärder, vigten af att utveckla sparbanksinstitutionen, som i vårt land står mycket tillbaka vid jämförelse med brödraländernas, ej blott det tätbefolkade Danmarks utan äfven Norges, i hvilket sistnämnda land förhållandena visserligen ej varit för denna angelägenhet mera gynnande än i Sverige. De kommunala myndigheterna hafva härutinnan sig ett verksamhetsfält anvisadt, der de skulle kunna mer arbeta mot en nedtyngande fattigvård, än den bäst uttänkta fattigvårdslagstiftning förmår.

Förutom nu angifna allmänna orsaker till den öfverklagade pauperismen hafva äfven flera andra af mera tillfällig art bidragit att under de sistförflutna åren i högst oroväckande grad öka fattigdomen och fattigvårdsbördan. Det betryck, hvaraf handel, industri och näringar ganska länge lidit, och de sednare årens missväxt hafva nödgat många arbetsgifvare att inskränka eller inställa sina arbeten, hvarigenom tusentals personer beröfvats tillfälle till utkomst och fallit fattigvården till last. Men äfven följderna af sådana tillfälliga olyckor skulle i betydlig mån förmildras, i fall de åtgärder, som med afseende å fattigvården uti de skiljda orterna vidtagits, ej blott gått ut på att genom direkt understöd afhjelpa förhandenvarande behof, utan att fastmer gifva arbetaren medel i händerna att sjelf bereda sig inkomstbringande sysselsättning, då sådan ej står att erhålla hos de vanlige arbetsgifvarne. I detta hänseende synes det med fog kunna anmärkas, att hushållnings-sällskaperna, landstingen och kommunalstyrelserna icke nog beaktat vigten af s. k. binäringar, hvilka, om de, såsom sig borde, uppmuntrades och befrämjades, skulle utgöra talrika förvärfskällor för de arbetande klasserna och bland dessa skapa en både i moraliskt och ekonomiskt hänseende förbättrad ställning. Bibringandet af god undervisning i hvarjehanda för olika orter lämpliga husslöjder och binäringar skulle leda till minskning i kommunernas fattigskatt, enär derigenom mången, som nu lefver af allmänt understöd, blefve satt i tillfälle att försörja sig sjelf.

Men ehuru Utskottet sålunda anser, att orsakerna till pauperismens starka tillväxt ej ensamt eller ens förnämligast äro att söka uti en bristfällig fattigvårdslagstiftning och icke heller kunna på lagstiftningens väg fullkomligt undanrödjas, så torde dock å andra sidan ej finnas mera än en mening derom, att en god och ändamålsenlig lagstiftning bör i någon mån kunna motverka och minska de olägenheter, som kommunerna i och för sin fattigvård nu hafva att vidkännas. Att den gällande fattigvårdsförordningen af 1853 ej blott varit i detta hänseende vanmäktig, utan snarare framkallat fattigdom och anspråk på understöd är af en hvars dagliga erfarenhet tillräckligt bekräftadt. Denna förordning tarfvar alltså, enligt Utskottets förmenande, en omarbetning och det ej blott i en eller annan del utan fastmer i sjelfva de hufvudgrunder, hvarpå den är byggd. Utskottet tvekar derföre icke att tillstyrka bifall till den revision af hela fattigvårdslagen, som af några motionärer blifvit föreslagen. Då det likväl torde vara angeläget, att Riksdagen i den underdåniga framställningen om en sådan revision jemväl angifver den riktning, i hvilken densamma bör utföras, så anser sig Utskottet böra

föreslå så väl den grund, hvarpå en ny författning bör byggas, som äfven de förändringar i nu gällande förordning, som i öfrigt synas företrädesvis vara af behovet påkallade.

Till Utskottet har jemväl blifvit öfverlemnadt Första Kammarens protokolls-utdrag N:o 134, innehållande samma Kammares beslut i anledning af dess Tillfälliga Utskotts förslag till ny fattigvårdslag, hvilket förslag Utskottet därför till granskning förehaft i sammanhang med ofvan uppräknade inom Andra Kammaran väckta motioner. Utskottet anser sig här böra omnämna, att, enär likartade motioner blifvit inom båda Kamrarne väckta och måste af hvarderas Tillfälliga Utskott behandlas, dessa Utskott haft gemensamma öfverläggningar, för att, om möjligt, komma till likstämmiga beslut, åtminstone i alla viktigare hufvudpunkter, och derigenom bereda bättre utsigt för en lycklig lösning hos Riksdagen af den brännande fattigvårdsfrågan. Resultatet af dessa öfverläggningar blef ett i alla väsendtligare punkter enstämmigt beslut. Då Utskottet alltså varit med Första Kammarens Tillfälliga Utskott väsendtligen ense rörande de grunder och bestämmelser, som ansetts böra uti en ny fattigvårdslagstiftning göras gällande, så följer ock häraf, att Utskottet icke tvekar att för sin del tillstyrka bifall till de aldra flesta punkterna i det förslag, som från Första Kammaran inkommit.

Endast vid några punkter, som här nedan skola påpekas, har Utskottet ansett ändringar eller tillägg önskvärda.

Enär båda Kamrarnes Tillfälliga Utskott varit af föga skiljaktig åsigt rörande *innehållet* af det förslag, som med anledning af de i fattigvårdsfrågan väckta motionerna borde för Riksdagen framläggas, så torde det ur flera synpunkter få anses lämpligt och önskligt, att denna öfverensstämmelse i *sak* äfven utsträckte sig till *sjelfva formen*. Detta har för Utskottet utgjort en anledning att ej formulera något särskildt förslag, utan följa den uppställning och formulering, som förefinnas i Första Kammarens Utskotts-betänkande, blott med de få förändringar, som betingas af Utskottets i några punkter afvikande mening.

I följd af hvad nu blifvit antydt, vill Utskottet jemväl för sin del sammanfatta och afhandla grunderna för dess förslag till ny fattigvårdslagstiftning under följande hufvudafdelningar.

1:o.

Om den, som utgör föremål för fattigvård.

Den stora utsträckning fattigvårdsförordningens 1 § gifver åt den obligatoriska fattigvården synes Utskottet just utgöra denna förordnings

största och svåraste fel. *Ovilkorlig rättighet* till understöd bör ej vara tillerkänd andra än dem, som äro absolut hjälplösa. Till denna kategori torde ej kunna hänföras andra än vansinnige personer samt minderåriga, föräldralösa barn. Att taga vård om dessa och bekosta deras underhåll, då de sjelfva dertill sakna tillgång, måste alltså få betraktas såsom kommunens oafvisliga pligt. Hvad åter beträffar dem, som af ålder, vanförhet, sjukdom eller andra orsaker äro urståndssette att sig sjelfve försörja, måste det naturligen så förblifva, att äfven desse må inom den kommun, de tillhöra, kunna få påräkna nödig vård och hjälp. Men det understöd, hvaraf de komma i åtnjutande, bör helt och hållet ega karakteren af frivillig gåfva, som först utgår, sedan kommunen pröfvat såväl anspråken som de verkliga behofven. — Hvarken ålder, vanförhet eller sjukdom utgöra i och för sig något absolut bevis på oförmåga hos en person att bidraga till sitt uppehälle. — Rättigheten att blifva försörd af andra, så snart man icke kan eller tror sig kunna försörja sig sjelf, förleder lätt mången att välja den bekvämare utvägen att heldre lefva af andras understöd än af eget arbete. Den lag, som gifver skydd åt en sådan rättighet, lägger hyende under lättjan och pligtförgätenheten, i stället att befordra sjelfverksamhet, sjelfständighetskänsla, flit och egen omtanke. Utskottet tvekar derföre icke att uttala den mening, att endast vansinnige personer och föräldralösa barn under 15 år må ega i lag stadgad rätt till understöd, då de sjelfve sakna tillgång till sitt uppehälle, men att i fråga om sådana personer, som af ålder, vanförhet, sjukdom eller andra orsaker äro förhindrade att sig sjelfve försörja, det må bero på fattigvårdssamhället sjelf att pröfva om och i hvad mån desse må komma i åtnjutande af understöd.

Den pröfningsrätt, hvarom här är fråga, bör naturligtvis i första hand utöfvas af fattigvårdsstyrelsen. Men då det kan tänkas, att denna styrelse någon gång kunde låta sig ledas af godtycklighet eller för långt drifven njugghet emot understödssökande, så vore det obilligt och mindre välbetänkt att beröfva desse all möjlighet att vinna ändring i fattigvårdsstyrelsens beslut. Derföre synes det Utskottet lämpligt, att, när sådant påkallas, en förnyad pröfning må verkställas af hela fattigvårdssamhället, d. v. s. af samtliga dess å kommunalstämma närvarande medlemmar. Utskottet har fördenskull ansett sig böra föreslå, att den hjälp-sökande, som är missnöjd med fattigvårdsstyrelsens beslut, må kunna anföra besvär hos kommunalstämmans ordförande, som föredrager ärendet på näst derefter infallande ordinarie eller, der behofvet så kräfver, extra kommunalstämma, hvilken afgör frågan. Utskottet hyser den öfvertygelsen, att de framställda anspråken på fattighjelp alltid skola på detta sätt blifva

samvetsgrannt och moget pröfvade, liksom det icke heller skäligen kan befaras, att i ett land, der hjälpsamhet och barmhertighet mot nödställda likar alltid varit och äro så allmänt öfvade samhällsdygder, den verkliga nöden skall mindre än hittills tillgodoses, derföre att en frivillig fattigvård trädt i stället för en lagstadgad.

Af hvad nu blifvit föreslaget följer ock, att kommunalstämmans beslut ej må kunna blifva föremål för embetsmyndighets pröfning i andra fall, än då fattigvårdsbidraget är obligatoriskt, så framt beslutet är i laga ordning tillkommet. Det torde nemligen höra medgifvas, att ingen embetsmyndighet, hvarken Konungens Befallningshafvande eller Kamrarrätten, kan vara mera kompetent än fattigvårdssamhället sjelf att bedöma och afgöra behovet. Deras pröfningsrätt vore derföre, enligt Utskottets åsigt, en orättvisa, och den har äfven många gånger gifvit anledning till orättvisor mot kommunerna. Borttagandet af denna pröfningsrätt utgör ock en naturlig konsekvens af den frivillighetsprincip, hvarpå Utskottets hela nu framställda förslag till ny fattigvårdslag ytterst hvilat.

Utskottet har derföre ansett angeläget vara, att ett stadgande i nu angifna syfte blifver i den nya författningen intaget; kommande alltså Utskottets förslag att i denna del afvika från Första Kammarens, sådant det i nu till Andra Kammaren inkomna protokollsutdrag föreligger.

Då en dylik föreskrift i fattigvårdsförordningen emellertid skulle påkalla ändring i gällande kommunallag, så vill Utskottet jemväl föreslå, att Kongl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga förslag till nödiga ändringar härutinnan.

Uti fattigvårdsförordningens 4 § föreslår Herr A. v. Proschwitz det tillägg, att den ömsesidiga underhållsskyldighet, som der är ålagd föräldrar och barn, äfven skulle utsträckas till syskon. Att i detta hänseende gå längre än nu i förordningen föreskrifves, anser Utskottet icke vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande och kan derföre icke tillstyrka det af motionären föreslagna tillägg.

Deremot kan Utskottet ej annat än gilla det allmänna syftet af så väl nämnde motionärs som Herrar Pehr Ericssons och J. E. Johanssons förslag till ändring i förordningens 9 §, och vill på grund deraf föreslå, att i en blifvande fattigvårdsförordning måtte stadgas, att fattigunderstöd, som någon åtnjutit för sig sjelf efter fyllda 15 år, eller för hustru och barn, bör godtgöras, om den ersättningskyldige dertill får tillgång.

2:o.

Om fattigvårdssamhälle.

Den rättighet, som är i nu gällande förordning medgifven, att flera socknar å landet må kunna förena sig om gemensam fattigvård, anser Utskottet böra bibehållas, dock med borttagande af den inskränkingen, att dessa socknar skola tillhöra samma pastorat. Lokala förhållanden kunna nemligen ofta göra lämpligt, att en sådan gemensam fattigvård bildas af två eller flera äfven till olika pastorat hörande socknar. Då emellertid den pröfningsrätt, som i fråga om den obligatoriska fattigvården må tillkomma Konungens Befallningshafvande, gör till en nödvändighet, att fattigvårdsdistriktets alla socknar höra till samma län, så torde stadgande härom böra i förordningen intagas.

Uti nu gällande förordning är äfven medgifvet, att, i afseende på fattigvården, ett fattigvårdssamhälle må kunna fördelas i kretsar eller rotar. Men genom bestämmelsen, att samtliga i beslutet deltagande medlemmar skola vara om fördelningen ense, göres denna rätt nästan illusorisk; ty det inses lätt, att väckt förslag om kretsindelning i de aldra flesta fall skall omintetgöras, då hela frågan kan strandas mot en enda samhällsmedlems veto. Då det emellertid ej torde kunna förnekas, att fattigvårdssamhällets indelning i mindre kretsar skulle på många ställen lända till obestridlig fördel för både understödsgifvare och understödstagare, så synes det vara af rättvisa och billighet påkalladt att ur förordningen borttages en bestämmelse, som hardt nära omöjliggör en sådan indelning. Det är nemligen uppenbart, att, i den mån fattigdistriktet är begränsadt till ett trängre område, i samma mån blir det lättare att der hålla noggrann kontroll och tillsyn. Deraf kan vidare väntas mera nit och omsorg om fattigvården samt kraftigare åtgärder ej blott till afhjelpande af befintlig nöd utan äfven till förekommande af fattigdom.

Ehuru Utskottet alltså delar den åsigt, som i Herar Åstrands, von Proschwitz', Wigardts, Öhlins och Pehr Nilssons ofvanberörda motioner blifvit uttalad rörande olämpligheten af nu gällande vilkor för kretsindelningens införande, så kan dock Utskottet å andra sidan icke heller förbise vigten deraf, att inga förhastade beslut i sådan riktning må kunna fattas, äfvensom att ej vissa delar af en kommun må genom dylik kretsindelning blifva alltför hardt betungade. Utskottet anser sig derföre böra föreslå, att för kretsindelningens genomförande skall fordras, att beslut derom fattas vid två på hvarandra följande kommunalstämmor med

en

en röstöfvervigt af två tredjedelar utaf dem som i omröstningen deltaga, samt att den fattigvårdstunga, som vid fattigvårdssamhällets indelning i kretsar besväras kommunen i dess helhet, blir jemnt och rättvist ordnad eller fördelad mellan de särskilda rotarne.

En gång beslutad kretsindelning torde böra gälla för en tid af minst fem år och intilldess återgång till gemensam fattigvård blifvit å kommunalstämma bestämd i den ordning, som varder föreskrifven för fördelningens genomförande.

Beträffande kretsfordelning och vilkoren derfor har Första Kamraren uttalat den mening, att beslut härom alltid skall underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning. Denna mening kan Utskottet för sin del icke biträda. Då dylikt beslut i laga ordning öfverklagas, måste naturligtvis en sådan pröfning ega rum; men om icke missnöje uttalas, så kan Utskottet svårligen finna, hvarföre pröfningsrätt skall vara Konungens Befallningshafvande förbehållen i vidsträcktare mån än att denna embetsmyndighet må uppå gjord anmälan gifva behörig fastställelse åt beslutet.

3:o.

Om hemortsrätt.

Med *hemortsrätt* (hvilket ord är en öfversättning af det Danske »hjemstads» och det Norska »hjemstavnsret») förstås förmånen att, under de i fattigvårdsförordningen bestämda vilkor, af ett visst fattigvårdssamhälle kunna komma i åtnjutande af fattigvård. Utskottet har trott att det skulle leda till mera reda och klarhet i afseende på en hvars försörjningsort, om hemortsrätten, sålunda förstådd, lades till grund för rättigheten eller förmånen att komma i åtnjutande af fattigvård.

Utskottet anser hemortsrätten böra vara tvåfaldig: medfödd eller förvärfvad. Den förra synes en hvar böra ega inom det fattigvårdssamhälle, der vid hans födelse modren egde hemortsrätt; den sednare, eller förvärfvad hemortsrätt, åter der man, efter fyllda femton år, vid två på hvarandra följande mantalsskrifningar varit eller bort vara skattskrifven. Den tid af sex månader, som enligt nu gällande förordning erfordras för vinnande af hemortsrätt, är enligt Utskottets tanke alltför kort och leder till orättvisor och olägenheter, som inom många kommuner länge varit kända och öfverklagade. Denna korta preskriptionstid öppnar en lätt och icke så sällan anlitad utväg att få underhålls-

skyldigheten af fattighjon per fas et nefas öfverflyttad från en kommun på en annan. Då sålunda i stöd af denna författning ett formligt ofog kan af den ena kommunen bedrifvas mot den andra, hvaraf alstras missämja, bittra tvister och ändlösa rättegångar, så synas goda skäl tala för den utsträckning af preskriptionstiden, som Utskottet föreslagit.

I sammanhang härmed kan Utskottet likväl icke underlåta påpeka nödvändigheten af att en mera tydlig och skärpt författning utfärdas rörande skattskrifning och skattskrifningsort, så att det dels icke må så ofta som hittills kunna bli föremål för tvist, hvar en person rätteligen bort vara mantalsskrifven och att dels underlåtenheten att låta sig skattskrifvas ej må kunna ega rum utan allvarsammare påföljd för den försumlige.

Uti fattigvårdsförordningens 14 § 2 mom. har Herr *P. Andersson* i sin förbemälda motion föreslagit en ändring af sådant innehåll, »att den person, vare sig han tjenar Kronan eller enskild, som oafbrutet uppehåller sig sex månader å en ort och omedelbart derefter kommer i behof af fattigunderstöd, skall tillhöra den kommun, der han sednast så länge vistats, och må i sådant fall den kommun, som får vidkännas understöd för dem, som i sådan egenskap varit i Kronans tjenst och behöfva understöd inom sex månader efter afskedstagandet, af Staten erhålla motsvarande ersättning.»

Enär, såsom motionären upplyser, samma förslag vid 1865 års riksdag vunnit Rikets Ständers bifall och underdånig skrifvelse i anledning deraf till Kongl. Maj:t aflåtits och frågan alltså redan är underställd Kongl. Maj:ts pröfning, så finner Utskottet, som i öfrigt gillar motionens syfte, någon förnyad skrifvelse, sådan motionären föreslagit, icke vara erforderlig.

Bestämmelsen uti sista punkten af samma mom. har Utskottet ansett böra ändras derhän, att fyllda 60 år komme att i stället för 55 utgöra den ålder, efter hvilken en person för lifstiden må bibehållas vid den försörjningsort han då tillhör. Då erfarenheten ger vid handen, att menniskor i allmänhet äro vid 55 år ännu i temlig god besittning af kropps- och själskrafter, så synes den i afseende på försörjningsort nu gällande åldersgränsen böra förläggas till en något sednare åldersperiod.

4:o.

Om fattigvårdsstyrelse.

Nu gällande föreskrifter härom synas Utskottet böra bibehållas, med undantag af den bestämmelsen, att kyrkoherden, eller den hans

tjenst förrättar, skall vara sjelfskrifven ledamot af fattigvårdsstyrelse. Det torde vara skäl att här liksom i många andra fall frångå sjelfskrifvenhetsprincipen, då denna ej längre af den allmänna meningen gillas. Rättighet att deltaga i fattigvårdsstyrelsens öfverläggningar har Utskottet deremot ansett böra tillkomma ej mindre kyrkoherden än öfrige inom fattigvårdsdistriktet tjenstgörande prester, när de så önska. Utskottets förslag skiljer sig alltså i denna del från det af Första Kammarerna antagna.

Har kretsindelning blifvit i ett fattigvårdssamhälle införd, så bör och inom hvarje krets finnas en särskild fattigvårdsstyrelse för handhafvandet af kretsens fattigvårdsangelägenheter.

I afseende på fattigvårdsstyrelsens beslut rörande begärdt fattigunderstöd och klagan deröfver får Utskottet åberopa hvad här ofvan är derom anfördt.

5:o.

Om fattigvårdsbidrag.

Den personliga afgiften för fattigvårdsbehovet, som enligt fattigvårdsförordningens § 10 mom. 1 är fastställd till 50 öre för karl och 25 öre för qvinna, synes Utskottet med fog kunna höjas till 1 R:dr för karl och 50 öre för qvinna. Utskottet har derföre ansett ett tillägg i nu angifna syfte böra göras till det af Första Kammarerna antagna förslaget.

I samma § 2:dra mom. är stadgadt, att, om inom fattigvårdssamhälle på landet fabriks-, bruks- eller grufverörelse förekommer af den utsträckning, att dervid begagnas ett större antal arbetare, som utgöra egna matlag, eller innehafvare af jord på landet i sin tjenst antagit statfolk eller å sina egor upplåtit bostad eller plats dertill åt så kallade backstugusittare eller inhysesjon, denne person, då sådant finnes för fattigvården medföra väsendtligt större tunga, än som motsvaras af de bidrag han bör utgöra, skall vara skyldig att derutöfver till försörjning af de fattighjon, som af ofvan omförmälda anledningar kunna tillkomma, lemna särskildt bidrag, som i brist af åsämjande kan af Konungens Befallningshafvande bestämmas till högst 8 R:dr R:mt för hvarje matlag. Herr *von Proschwitz* har uti ofvan omförmälda motion föreslagit, att ifrågavarande maximibelopp måtte kunna höjas till 15 R:dr. Utskottet, som gillar grunden för ofvanberörda stadgande och äfven i likhet med motionären finner den nu bestämda årliga afgiften alltför ringa, föreslår derföre densamma höjande till det i motionen föreslagna belopp.

Rörande fattigvårdstungans ordnande och utjemnande mellan särskilda rotar inom det fattigvårdssamhälle, der kretsindelning skall genomföras, har Utskottet här ofvan redan uttalat sig.

6:o.

Om betlande.

Ehuru nu gällande författningar, så väl fattigvårdsförordningen som stadgan om försvarslöse, innehålla ovillkorligt förbud mot betlande, och öfverträdelse deraf leder till ganska allvarsam påföljd, så att den, som beträdes med betlande, kan behandlas såsom försvarslös, beröfvas sin personliga frihet och hållas till allmänt arbete under längre eller kortare tid, så har dock alltsedan dessa författningars tillkomst erfarenheten visat, att tiggeriet, långt ifrån att förminskas, år ifrån år ökats och slutligen hunnit till den punkt, att det nu utgör en verklig landsplåga. Om det ock icke kan påstås, att skulden härtill är att söka uti sjelfva dessa författningar, så torde dock utan gensägelse kunna anmärkas, att de visat sig kraftlösa mot det onda de varit afsedda att förebygga och att de följaktligen icke längre böra bibehållas i oförändradt skick.

Hvad först vidkommer sådant betlande, som inom en kommun af dess egne fattige medlemmar bedrifves, så synes ett ovillkorligt förbud häremot, förenadt med ansvarspåföljd, vara mindre lämpligt, särdeles när, såsom Utskottet föreslagit, fattigvårdsbidraget skulle blifva i de flesta fall frivilligt. Mot detta betlande bör fattigvårdssamhället kunna anses i allmänhet ega ett fullt tillräckligt korrektiv uti en ändamålsenligt ordnad fattigvård. Befinner sig denna i otillfredsställande skick, så torde betlandet icke böra förbjudas, än mindre straffas. Sannolikt har det heller aldrig inträffat, att en person, som inom eget fattigvårdssamhälle betlat, härför blifvit beröfvad sin personliga frihet eller dömd till allmänt arbete. Men ett stadgande, som sålunda hvarken tillämpas ej heller bör tillämpas, synes ock böra ur lagen försvinna. Deremot bör det vara hvarje fattigvårdssamhälles pligt att så ordna sin fattigvård, att betlande må förekommas, och torde det således böra öfverlemnas åt fattigvårdssamhället sjelft att, för vården och underhållet af sina fattiga och användandet af deras arbetskrafter, inom sig antaga erforderliga reglementariska föreskrifter och vidtaga sådana åtgärder att betlande ej eger rum. Dylika reglementen böra alltid underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning.

Men om det sålunda icke må vara skäl att bibehålla något stadgande om ansvar mot dem, som beträdas med betlande inom det fattigvårdssamhälle, de tillhöra, så synes det Utskottet deremot vara så mycket angelägnare att genom ändamålsenliga lagbestämmelser en gräns sättes mot det tiggeri, som bedrifves af kringstrykande personer från

främmande orter. Det är detta tiggeri af kringstrykande lättingar och dagdrifvare, som företrädesvis gjort fattigvården på många orter så tryckande och derföre framkallat ropen på förändring i fattigvårdslagstiftningen. Det säkraste korrektivet häremot vore visserligen att dylika vandrare bortvisades, när de infunne sig i husen för att tigga. Visade sig tiggeriet vara en mindre lönande födkrok, så skulle nog tiggarnes antal förminsкас och kringstrykandet i samma mån upphöra. Men då det ej låter sig tänkas, att detta medel mera allmänt och konsekvent skall kunna tillämpas, så lærer ingen annan utväg till hämmandet af dylikt tiggeri återstå, än att detsamma blir vid allvarsam påföljd i lag förbjudet. Ett sådant lagförbud finnes, såsom nämnt är, redan nu till uti försvarslöshetsstadgan, men har befunnits mindre verksamt i följd af de många svårigheter, som möta vid dess tillämpning. Förändrade föreskrifter i detta hänseende, synas derföre vara af nöden. Härvid framställer sig, i Utskottets tanke, uti främsta rummet behovet af en mera noggrann tillsyn å kringstrykande tiggare från främmande ort. Utskottet vill derföre föreslå, att för uppsigten å sådane kringvandrare skall inom hvarje fattigvårdssamhälle finnas en eller flera tillsynsmän, som, efter förslag af kommunalnämud, af Konungens Befallningshafvande dertill förordnas. Tillsynsman skulle hafva till åliggande att hålla tillsyn å kringstrykande tiggare från främmande ort och att, der han så pröfvar nödigt, dem anhålla och öfverlemnna till närmaste kronobetjent, som införpassade dem till Konungens Befallningshafvande, hvilken åter skulle ega att, när skäl dertill förefunnes, döma den, som utom den socken eller stad, der han egde hemortsrätt, sålunda kringstrukit och betlat, till arbete under kortare eller längre, i författningen begränsad tid, antingen å tvångsarbetsinrättning, der sådan finnes, men eljest vid kronohäkte eller särskildt inrättad arbetskorps.

Mot detta förslag väntar sig Utskottet den invändning, att, då sjelfva tiggandet icke kan stämpas såsom brott, så bör samhället icke heller ega rätt att belägga en sådan handling med straff. Men då lösdrifveriet, i förening med det deraf härflytande tiggeriet, i vårt land utvecklats på ett sätt, som är lika hotande för hemfriden som vådligt för den allmänna säkerheten, och då detsamma i de flesta fall har sin rot endast i lättja och böjelse för ett kringstrykande lefnadssätt, så må det väl få erkännas vara samhällets både rätt och pligt att skydda den idoga och arbetsamma befolkningen från att utplundras af kringstrykande lättingar, äfvensom att jemväl söka återföra dessa olyckliga till arbete och ordning. Det straff, som blifvit föreslaget att påläggas dem, afser sålunda endast att göra dem till arbetsamma och nyttiga

medborgare, och hvarje bemödande från samhällets sida i denna riktning torde få anses ej blott tillåtligt utan äfven lofvärdt. Dessutom bör det alltid kunna förväntas, att tillsynsmännen sköta sitt uppdrag med nödig urskiljning och att Konungens Befallningshafvande icke heller utan laga skäl dömer betlande personer till allmänt arbete, hvarföre Utskottet tror, att en sådan lagbestämmelse, som nu blifvit föreslagen, hvarken är oriktig till sin princip eller skall blifva vådlig i sina följder.

I afseende på verkställighet af Konungens Befallningshafvandes beslut i dylika frågor torde böra stadgas, att, der tvångsarbetsinrättning finnes, det ådömda straffet bör i sådan förrättas; men enär af dylika inrättningar högst få lära finnas i riket och under nuvarande förhållanden icke heller lära kunna ifrågasättas, att sådana ovilkorligen böra inrättas, vare sig länsvis eller i mindre kommuner, torde uti ifrågavarande fall någon annan utväg, hvad qvinnor angår, icke finnas, än att hålla dem till arbete inom kronohäkte, skiljda från för brott dömda fångar. Hvad män åter beträffar, tillåter sig Utskottet uttala den önskan, att särskilda arbetskorpsar på olika orter inom riket måtte kunna organiseras, vid hvilka manspersoner, dömda för betlande, kunde till allmänt arbete hållas, så att de icke, såsom nu är fallet, äfven insättas på fästningarne tillsammans med de gröfsta förbrytare, derigenom de djupt demoraliseras, då afsigten med deras inspärrande tvärtom måste vara att under sträng och noggrann disciplin återföra dem till arbete, ordning och sedlighet.

Beträffande kostnaden för dylik persons forslande från den ort, der han anhålles, och hans försändande till arbetsinrättning, så anser Utskottet densamma böra gäldas af Staten.

Till hvad Utskottet nu funnit sig böra föreslå rörande behandlingen af fullvuxna personer, som å främmande ort kringstryka och uppehålla sig genom betlande, har Utskottet trots jemväl böra läggas några allmänna föreskrifter derom, huruledes förhållas bör med barn, som vandra omkring och tigga utom den kommun, der de ega hemortsrätt.

Kommunens aldra första och viktigaste uppgift i afseende på fattigvården måste utan all fråga vara att draga nödig omsorg om de barn, hvilkas fysiska och moraliska vård af pligtförgätna föräldrar försummas. Utskottet har föreslagit borttagandet af den ovilkorliga juridiska förpligtelsen i detta fall, men den moraliska kvarstår icke desto mindre i oförminskad kraft. Skall denna pligt af kommunen rätt fullgöras, så måste den se till, att dess fattige barn ej gå omkring och tigga. Få dessa från tidigaste åldern vänja sig vid sysslolöshet och ett kringstry-

kande lif, så är icke att hoppas, det de någonsin blifva arbetsamme och duglige medborgare. Uppväxte i fysiskt och moraliskt elände är ej att vänta annat, än att de till största delen skola såsom fullvuxne komma att tillhöra proletärerens klass. Det är alltså genom att, så att säga, börja från början, genom att taga vård om de i hemmet försummade barnen, som samhället i längden säkrast motverkar tillväxten i de fattiges antal och i fattigvårdsbördan.

Af hvarje fattigvårdssamhälle, som rätt uppfattar sin pligt mot dessa värnlösa och hungrande, kan ock väntas, att det om dem tager sådan vård att de ej behöfva gå omkring och tigga. Der åter denna pligt åsidosättes, der lærer detta betlande icke kunna förbjudas, utan måste tolereras. Men aldrig bör dock vara tillåtet, att det utsträcker utom fattigvårdssamhället till angränsande eller mera aflägsna socknar. Utskottet har derföre ansett föreskrift böra i författningen intagas derom, att barn, som å främmande ort med betlande beträdas, skola genast anhållas och återsändas till det fattigvårdssamhälle, der de ega hemorts-rätt, äfvensom att detta fattigvårdssamhälle må kännas skyldigt ersätta kostnaden för barnens hemforslande. Uti detta sednare stadgande skulle, enligt Utskottets åsigt, ligga ett lämpligt och helsosamt korrektiv mot försumlighet å kommunernas sida i fråga om fattigvårdsväsendets ordnande.

På de skäl, som nu äro anförda, har Utskottet trott särskilda föreskrifter böra meddelas rörande behandlingen af betlande barn, hvilken fråga icke blifvit i det af Första Kammarerna antagna förslag vidrörd.

De allmänna grunder, på hvilka Utskottet för sin del, och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Första Kammarens förslag, anser att en ny fattigvårdsförordning bör byggas, äro alltså följande:

A.

Om den, som utgör föremål för fattigvård.

1:o. Vansinnig person och föräldralöst barn under 15 år, som saknar egen tillgång, skall genom fattigvårdsstyrelses försorg erhålla nödtorftig vård och försörjning samt barnet derjemte uppfostran.

2:o. Den, som af ålder, vanförhet, sjukdom eller andra orsaker är urständsat att försörja sig sjelf, må ock erhålla dylik vård och försörjning eller understöd, när fattigvårdsstyrelse pröfvar sådant nödigt; och eger således styrelsen tillse, om och när, till hvad belopp och på hvad sätt, full fattigförsörjning eller understöd i sådana fall må lemnas.

3:o. Arbetsför och frisk person vare skyldig att, utan fattigvårdens betungande, draga försorg om sig, hustru och hemmavarande barn under 15 år.

4:o. Föräldrar och barn skola i mån af behof å ena samt förmåga å andra sidan bidra till hvarandras försörjning.

5:o Fattigunderstöd, som någon åtnjutit för sig sjelf efter fyllda 15 år, eller för hustru och barn, bör godtgöras, om den ersättningsskyldige dertill får tillgång.

B.

Om fattigvårdssamhälle.

6:o. Hvarje socken på landet och hvarje stad utgör ett fattigvårdssamhälle; dock må flera socknar på landet inom samma län kunna förena sig om gemensam fattigvård.

7:o. Likaså eger hvarje fattigvårdssamhälle att, i fråga om fattigvården, fördela sig i kretsar eller rotar, derest, vid två på hvarandra följande kommunalstämmor, beslut derom fattas med en röstöfvervigt af två tredjedelar utaf dem, som i röstningen deltaga.

En gång beslutad kretsindelning torde böra gälla för en tid af minst fem år och intill dess återgång till gemensam fattigvård blifvit å kommunalstämman bestämd i den ordning, som varder föreskrifven för kretsindelningens genomförande.

C.

Om hemortsrätt.

8:o. Hemortsrätt — eller förmånen att under de i fattigvårdsförordningen bestämda vilkor af ett visst fattigvårdssamhälle kunna komma i åtnjutande af fattigvård — är antingen medfödd eller förvärfvad.

Medfödd hemortsrätt eger en hvar inom det fattigvårdssamhälle, der, vid hans födelse, modren egde hemortsrätt.

Hemortsrätt är förvärfvad inom det fattigvårdssamhälle, der någon, efter fyllda 15 år, vid två på hvarandra följande mantalsskrifningar, sednast varit eller bort vara skattskrifven.

Hustru har, så länge mannen lefver och äktenskapet dem emellan icke är upplöst, hans hemortsrätt, den hon, efter mannens död eller äktenskapets

äktenskapets upplösning, bibehåller intill dess hon sjelf förvärfvat ny sådan rätt.

Äkta barn, yngre än 15 år, tillhör, så länge fadren lefver, hans, eller, om han är död men modren lefver, hennes hemortsrätt. Äro begge föräldrarne döda, har barnet den sist afidnes hemortsrätt. Oäkta barn har modrens hemortsrätt.

Den, som ej förvärfvat hemortsrätt, tillhör det fattigvårdssamhälle, der han eger medfödd sådan rätt.

För den, hvars hemortsrätt ej kunnat enligt stadgade grunder bestämmas, bekostar Staten oundgängligen nödigt understöd, intill dess något fattigvårdssamhälle kan dertill förpligtas.

Efter fyllda 60 år bibehålles en hvar för sin öfriga lifstid vid den hemortsrätt, han då eger.

D.

Om fattigvårdsstyrelse.

9:o. Inom hvarje fattigvårdssamhälle skall finnas en fattigvårdsstyrelse, som utses å kommunalstämma; kunnande detta bestyr, der så finnes lämpligt, uppdragas åt kommunalvämden; och böra så väl kyrkoherden som öfrige inom fattigvårdsdistriktet tjenstgörande prester ega rätt att, då de finna behöfvet det påkalla, deltaga i fattigvårdsstyrelsens öfverläggningar, men icke i besluten.

10:o. Då samhället fördelas i kretsar eller rotar, bör dessutom inom hvarje krets eller rote utses en fattigvårdsstyrelse för handhavandet af kretsens eller rotens fattigvårdsangelägenheter.

11:o. Söker någon fattigunderstöd, som enligt punkt. 1 ej är dertill ovilkorligen berättigad, och nöjes han ej åt fattigvårdsstyrelsens derom meddelade beslut, eger han anmäla sitt missnöje hos kommunalstämmans ordförande, som föredrager ärendet på näst derefter infallande ordinarie eller, der behöfvet så kräfver, extra kommunalstämma, hvilken afgör frågan.

Öfver kommunalstämmas beslut, hvarigenom sökt understöd blifvit vägradt, helt och hållet eller till någon del, må klagan ej föras, derest ej visas kan att beslutet ej i laga ordning tillkommit.

E.

Om fattigvårdsbidrag.

12:o. De i nu gällande förordning härom befintliga stadganden torde böra bibehållas; dock att den i 10 § 1 mom. fastställda personliga afgiften må kunna, efter kommunalstämmans bepröfvande, höjas till 1 R:dr för karl och 50 öre för kvinna; äfvensom att den i 2 mom. stadgade särskilda afgift af högst 8 R:dr må bestämmas till högst 15 R:dr.

13:o. När fattigvårdssamhälle fördelas i kretsar eller rotar, gäller såsom vilkor för sådan fördelning, att den då för handen varande fattigvårdstungan på hela samhället så jemnt som möjligt fördelas.

Om, efter det sådan fördelning skett, någon krets eller rote, utan eget förvållande, skulle drabbas af vida mer betungande utgifter, än öfriga kretsar eller rotar, ege den gemensamma fattigvårdsstyrelsen att missförhållandet utjemna.

F.

Om betlande.

14:o. Hvarje fattigvårdssamhälle bör ordna sin fattigvård sålunda, att betlande må förekommas; och eger samhället således att, för vården och underhållet af sina fattiga och användandet af deras arbetskrafter, inom sig antaga erforderliga reglementariska föreskrifter och vidtaga sådana åtgärder, att betlande ej eger rum. Dylika reglementen underställas Konungens Befallningshafvandes pröfning.

15:o. Inom hvarje fattigvårdssamhälle skall finnas en eller, der behofvet så kräfver, flere tillsynsmän, som efter förslag af kommunalnämnd af Konungens Befallningshafvande dertill förordnas.

Tillsynsman åligger att hafva tillsyn å kringstrykande tiggare från främmande ort och att, när han så pröfvar nödigt, dem anhålla och öfverlemna till närmaste kronobetjent, som införpassar dem till Konungens Befallningshafvande, hvilken eger att, när skäl dertill äro, döma den, som sålunda utom den socken eller stad, der han eger hemortsrätt, kringstrukit och betlat, till arbete under kortare eller längre i författningen begränsad tid, antingen å tvångsarbetsinrättning, der sådan finnes, eller eljest å kronohäkte eller vid dertill särskild inrättad arbetskorps.

Betlande barn från främmande ort böra af tillsynsman anhållas och hemsändas till det fattigvårdssamhälle, der de ega hemortsrätt.

16:o. Kostnaden för förslaget af sådan person, som i nästföregående punkts 2 mom. omförmäles, från den ort, der han anhålles, till länets residensstad och hans försändande till arbetsinrättning, kronohäkte eller arbetskorps bekostas af Staten; hvaremot hemsändandet af de i 3 mom. omnämnda barn bekostas af det fattigvårdssamhälle, de tillhöra.

Och hemställer Utskottet att ofvan föreslagna bestämmelser angående kringstrykande och betlande personer intagas i sjelfva fattigvårdsförordningen.

Utskottet får alltså slutligen hemställa:

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta öfverse nu gällande förordningar om fattigvården i riket samt om försvarslösa och till allmänt arbete dömda personer samt låta utarbeta nya förordningar derom i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan föreslagna grunder, äfvensom att Kongl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag dels till de förändringar i kommunalförfattningarne, som till följd af nu föreslagna förändringar i fattigvårdsförordningen kunna finnas erforderliga, dels till förändring uti legostadgan uti de delar, der sådant påkallas i följd af förändrad lagstiftning om försvarslöse.

Stockholm den 12 April 1869.

På Utskottets vägnar;

WILH. NILSON,
Ordförande.

Reservationer:

Mot 15 punkten 2 mom.

af Herr *Wilh. Nilson*: »Da sjelfva tiggandet icke är något brott, såsom ock Utskottet erkänner, synes mig icke heller kunna ur någon rättslig synpunkt försvaras, att det belägges med straff, som om det vore en brottslig handling. Först när tiggaren med pock eller hot sö-

ker tilltvinga sig understöd, har han förgripit sig mot samhället och gjort sig skyldig till straff. Men innan detta skett måste det i min tanke betraktas såsom omenskligt och stridande mot de humanare grundsatser, som i sednare tidens lagstiftning gjort sig gällande, att beröfva en person friheten och innesluta honom i ett kronohäkte endast därför att han drifven af hungern vågat höfligt bedja om en bit bröd. Utskottet söker visserligen lugna sig sjelf och andra med det antagandet att den magt, man velat lägga i tillsynsmäns, polismyndighets och Konungens Befallningshafvandes hand, sannolikt aldrig skulle blifva missbrukad. Äfven jag vill i detta afseende tro det bästa; men någon ofelbarhet hos polisen torde emellertid icke kunna förutsättas mera hädanefter än hitills, och blotta möjligheten, att ett dylikt magtmissbruk kan ega rum är för mig ett tillräckligt skäl att finna Utskottets förslag förkastligt. Då härtill kommer att de arbetskorpsen, hvilkas inrättande Utskottet förordar, ännu icke finnas och erfarenhet om deras nytta och ändamålsenlighet alltså saknas; att de ofta redan förut öfverfyllda kronohäktena och fästningarne sannolikt skulle sakna utrymme för detta nya slag af missdådare, som tvifvelsutan komme att i mängd dit förpassas; att dessas forslande och underhåll skulle ådraga Staten högst dryga kostnader; att slutligen det åsyftade målet, deras återförande till arbete, ordning och sedlighet, näppeligen skulle vinnas genom deras inspärrande å kronohäkte eller fästning, hvarifrån de efter en eller annan månads förlopp utsläpptes, för att sannolikt åter börja sitt kringvandrande lif, så saknar jag alla skäl att biträda Utskottets förslag».

af Herr *Petter Andersson*: »Emot Utskottets förslag i 3 mom. af 15 punkten och sednare delen af 16 punkten har jag reserverat mig, och får därför anföra de skäl, som gifvit anledning dertill.

Föranledt af tanken, att derigenom hämma betlande, har Utskottet uti 3 mom. af 15:de punkten af dess betänkande föreslagit, att barn under 15 år, som i främmande samhällen med sådant beträdas, böra anhållas och till hemmet försändas, samt uti sednare delen af 16:de punkten, det kostnaden för denna åtgärd skall gäldas af det fattigvårds-samhälle de tillhöra; men då Utskottet ansett och jemväl såväl uti motiven som uti 11:te punkten af betänkandet uttalat, att pröfningsrätten af understödssökandes behof må ensamt tillkomma fattigvårdsstyrelserna och komunalstämma, på det att ingen må i oträngdt mål genom embetsmyndighet kunna tilltvinga sig understöd, och således i denna del bringa fattigvården till större rättvisa, än man enligt nu gällande fattigvårdsförordning eger magt, så tror jag förslagen i ofvannämnda momenter icke vara lämpliga, aldraminst som det dermed åsyftade målet

let icke vinnes, ty i min tro finnes icke mer än ett sätt att hindra och minska betlandet, och det är att hvarje samhälle inom sig beslutar icke gifva något till betlande från främmande samhällen, derigenom skulle tiggeriet blifva lönlöst och alltså upphöra, hvarje annan lagstiftningsåtgärd i detta fall tror jag skall blifva fruktlös. Deremot föreställer jag mig, att ifrågavarande förslag skall föranleda till bekvämlighet för föräldrar, som af liknöjdhet och bristande omtanke att med arbete och sparsamhet sträfva för sig och barns uppehälle, af fattigvården tilltvinga sig begärdt, men af giltig anledning vägradt understöd, derigenom att dessa föräldrar låta barnen utvandra i främmande samhällen att tigga, der dessa barn anhållas och hemsändas samt kostnaden derföre hos fattigvården de tillhöra uttages, en sådan åtgärd kan möjligen förnyas, till dess fattigvården i anseende till derigenom uppkommande kostnader, skall finna sig nödsakad, att antingen bifalla det på grund af rättmätiga skäl afslagna understöd, eller ock taga barnen ifrån föräldrarne och såmedelst tillskyndas utgifter, den trott sig både lagligen och rättvisligen böra undvika. Om man alltså skulle lyckas frigöra sig Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfningsrätt i fråga om understöd, kvarstår ändå möjligheten för sådana här ofvan antydda personer att tilltvinga sig begärdt, men af fattigstyrelsen vägradt understöd, eller ock i motsatt fall kunna tillskynda fattigvården större kostnader.

Härförutan föreställer jag mig, att den ifrågavarande forslingskostnaden, i brist af godvillig betalning, icke kan på annat sätt uttagas, än på grund af embetsmyndighets i anledning af frågans föregående utredning gifna utslag, och alltså leda till en mängd trakasserier och rättegångar särskilda kommuner emellan, icke medförande annat än besvär och kostnader, oftast jemväl för den i sak vinnande parten, endast vederbörande embetsmyndigheter skulle af dessa tvister skörda vinst.

Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1 har uti dess Utlåtande N:o 2 sidan 4 jemväl uttalat den mening, att forslingskostnad icke bör af kommunerna gäldas, och derföre framhållit ganska talande skäl, hvilka jag till stöd för min reservation jemväl åberopar och alltså till desamma hänvisar.

”På grund häraf vågar jag föreslå,

det Kammaren, med afslag af 3 mom. i 15:de punkten och sednare delen af 16:de punkten, som afhandlar om forslingskostnad, ville bifalla dessa punkter i öfrigt, såsom i allo öfverensstämmande med samma punkter af Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande angående fattigvården hvilka af samma Kammarer äro oförändrade godkända».